

BUITEN

15^E JAARGANG N^O. 3

ZATERDAG 15 JANUARI 1921.

WINTER BIJ DE SLOOT.

Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

WINTER BIJ DE SLOOT, ILLUSTRATIE	BLZ. 25
VAN TWEEËRLEI RAS (3), DOOR HAL. G. EVARTS	„ 26
DE LOPIKER WETERING (SLOT), DOOR W. F. J. DEN UYL, GEÏLLUSTREERD	BLZ. 28—30
HOE DE DIEREN SPREKEN (8), DOOR WILLIAM J. LONG, VERTAALD DOOR S. CILIA STOFFEL	BLZ. 30
HET TOBA-MEER EN OMGEVING, DOOR JOHAN KONING, GEÏLLUSTREERD	BLZ. 31—32
BEGROETINGSVORMEN, DOOR G.	BLZ. 33
BERGEMDE „BRUNNEN” IN WURTEMBERG, NAAR HET DUIJSCH VAN HUGO HEIN, GEÏLLUSTREERD	BLZ. 33—36
DE BLOEMBLADEN VAN LAO-TZE (16), DOOR J. ALLAN DUNN	BLZ. 35

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

De uitgevers verzoeken beleefdelyk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

Afzonderlijke nummers: Prijs 40 cts.

VAN TWEEËRLEI RAS

3)

DOOR HAL G. EVARTS.

HOOFDSTUK II.

FLASH was flink gegroeid, en zijn opgroeien was dat van den wolf, zonder de onhandige lomphed, die men zoo vaak bij jonge honden ziet. In de helft van Augustus had hij den leeftijd van zes maanden bereikt, en daarmee ook de noodige snelheid om zijn eersten haas te vangen. Daarna maakte hij onvermoeid jacht op hen, en doodde ze voor zijn plezier, lang nadat zijn honger al gestild was. Die vlugge jacht, zoo prikkelend en opwindend, die eindigde in een wild vreugdegevoel, als ten slotte zijn kaken zich sloten om hun prooi, evenaarde zijn heerlijkste oogenblikken met Moran en zodoende vonden de beide uitersten in hem voldoening.

De paarden waren niet meer bang voor hem; zij vluchtten niet meer, zooals vroeger, voor de gevreesde wolfsvlucht. Door zijn leven in de hut en bij het vuur, als er gekookt werd, was hij bijna net zoo gaan ruiken als een hond, die zoo'n zelfde leven leidt, en de paarden aanvaardden hem als zoodanig. Toen besloot Moran hem te gaan dresseeren als herdershond, om de kudde bijeen te houden. Hij wist wel, dat hij, door te probeeren Flash in deze kunst in te wijden, een groote kans liep, een paard te moeten opofferen.

Flash zou één van de drie manieren moeten kiezen, om het eerste dier, waarop Moran hem aanhitste, aan te grijpen. Het was mogelijk, dat hij van zijn grootmoeder, de weggeloopte herdershond, de manieren van een geboren kuddehond geërfd had, die hapt naar den hiel van een paard of koe. Zoo niet, dan zou hij het rund aanvallen als een wolf, en een wolf vliegt aan op de flank en rijt daar een gapende wond in, waardoor de zware ingewanden naar buiten komen, of wel hij verscheurt de achterpooten boven den knieboog, en snijdt de kniepezen van zijn prooi middendoor.

Zelfs een lobo, zoo sterk als hij is, zal nooit naar de keel van een dier vliegen, vóórdat het op den grond ligt, want hij weet dat een neerstortend rund, zelfs terwijl de scherpe wolfstanden het zijn leven ontrukken, hem nog met zijn verpletterende hoeven zou neerslaan, of dat het tot vertwijfeling gebrachte beest zou knielen, om met zijn gewicht het leven uit hem te doen wegvloeden tegelijk met het zijne.

Moran verzamelde een troep van een twaalftal paarden en voerde ze naar Harmon's hut. Door gebaren gaf hij Flash te kennen, dat hij ze achterna moest loopen.

„Pak ze, Flash, pak ze!” riep hij, en herhaalde de beweging en de woorden zóó dikwijls, tot Flash begreep, dat Moran werkelijk bedoelde, dat hij die paarden op moest jagen. Hij had altijd hard verlangd, achter elk dier, dat hij zag, aan te rennen, maar hij had geweten, dat deze paarden het eigendom van de menschen waren en dat hij ze geen kwaad mocht doen.

Hij draafde halfweg de paarden achterna, keerde toen om en keek vragend naar Moran. Weer kwamen de woorden en het gebaar, die hem de verzekering gaven, dat hij goed deed, en hij rende vol vreugde op den troep af.

Moran's bezorgdheid, op welke manier hij de paarden aangrijpen zou, was in zijn stem tot uitdrukking gekomen, en de twijfel, wát hij nu eigenlijk met de beesten doen moest, behalve ze rond te jagen, deelde zich aan Flash mede.

Hij rende op het achterste paard toe en deed een woesten aanval op zijn flank, maar op hetzelfde oogenblik, dat hij toehappen wilde, bedacht hij zich, en onthield er zich van, den beslissenden jaap te geven, in het gevoel, dat dit wel eens verkeerd kon zijn.

Hij viel terug, en rende weer achter den troep aan. Het paard van Moran volgde hem met groote vlugheid en weer dreef Moran hem aan.

Flash koos een ander paard uit en deed een aanval op de kniepees — maar de twijfel, die door de bezorgdheid in Moran's stem opgewekt was, werkte nog in hem door, en hij weerhield den beet met zijn slag tanden, die zonder mankeeren den eenen achterpoot hopeloos kreupel gemaakt zou hebben. Terwijl hij voortdraafde vlak achter den troep aan, sloeg een paard kwaadaardig naar hem uit, en op hetzelfde oogenblik, dat hij den trap van die harde hoeven ontdeed, wist Flash, dat hij die aanvallende pooten moest straffen. Hij stormde er op los en beet in den hiel.

Toen hoorde hij Moran wild en aanmoedigend gillen. Dat verdreef allen twijfel — dit was het, wat hij te doen had.

Hij rende van het eene paard naar het andere, en het bleek dat hij den beet van den geboren herdershond had. Niet één enkele maal hapte hij toe, terwijl de achterpoot den grond raakte, zoodat een trap hem de hersens had kunnen inslaan, maar hij bracht zijn beet toe juist op het oogenblik, dat de pooten tot hun volle lengte uitgestrekt waren, aan het eind van elken stap. Nog vóór Moran hem terugroepen kon, had hij de vluchtende paarden alle over de vlakke verspreid.

Moran dreef ze geduldig weer bij elkaar, en dat deed hij elken keer, dat Flash ze uiteengejaagd had, zoodat deze ten laatste begreep, dat Moran wilde, dat ze in een troep bij elkaar bleven en naar huis gebracht werden. Van dat oogenblik af aan kon geen zwerver de kudde meer verlaten. Als er een afdwaalde, behoefde Moran maar een beweging te maken en Flash was achter den deserteur aan, en dreef hem al gauw naar den troep terug.

Na nog eenige lessen wist hij, wat er van hem verwacht werd, en hij leerde vlug al de bijzonderheden van het spelletje kennen.

In dit geval, als in alle andere, deed weer zijn vreemd gemengd bloed zich gelden. Hij hield van dit werk van paardenhoeven en volvoerde het goed. De hond in hem was zeer gevoelig voor het vertrouwen, dat Moran in hem stelde. Maar toch, elken keer dat hij op een hiel afrende, was er iets in hem, dat hem toeriep een uitval naar de flank te doen. In plaats daarvan deed hij, zooals het een herdershond betaamt, maar hij zette er de dwingende kracht van den wolf achter.

Onder zijn leiding werd de meest verstokte deserteur van het terrein al spoedig de beste van den troep. Geen paard of rund zou zich voor den tweeden keer aan die straffende tanden wagen.

Men begon al gauw van hem te spreken als van den besten herdershond in het weidegebied.

HOOFDSTUK III.

Natuuronderzoekers hebben alleen voorbijgaand melding gemaakt van den zeldzaam voorkomenden snelvos, die een beperkt gebied van het vlakke land en van de cedergroeven langs de Oostelijke helling van de Rocky Mountains bewoont.

Moran had al lang gezocht naar een hol van deze kleine beestjes, die nauwelijks grooter zijn dan een eekhoortje, maar een evenbeeld in miniatuur van den prairiewolf.

De bontmarkt schreef ze in als kitvos, maar in de streek zelf noemde men ze algemeen snelvosjes. Behalve het feit, dat er ieder jaar eenige gevangen werden in wolvenvallen of met door strychnine vergiftigd lokaas, wist men weinig van hen af.

Om ze eens wat beter te bestudeeren, verlegde Moran de volgende lente zijn hoofdkamp, en bracht zijn uitrusting over naar een blokhuis, dat door de veehouderij „Bar T.” als voorraadmakamp in den winter gebruikt werd.

Den eersten dag, dat hij in het blokhuis was, had Flash een paar van die kleine snelvosjes in een vlakbij gelegen diep ravijn gepakt. Nadien had Moran er dikwijls een zien voorbijrennen als een levend geel streepje en hij wist dat het hol ergens vlak in de buurt moest zijn.

De wolf, die nu een jaar oud was, kon geen weerstand bieden aan de verleiding, om, telkens als hij ze zag, zijn geduchte snelheid te meten met die van zijn dwergneefjes. Dat paste nu niet bepaald in het plan van Moran, en tot zijn hevige ergernis moest Flash een groot deel van zijn tijd aan den ketting doorbrengen, vastgelegd aan een kram in den muur van het huis.

Elken ochtend en avond lag Moran ergens op een hoogte, vanwaar hij de geheele streek kon overzien, verscholen, en bestreek voortdurend met zijn sterken verrekijker den omtrek, terwijl hij de plaats trachtte te bepalen, waar de snelvosjes hun nest moesten hebben.

Dikwijls kwamen er bereden herders van de Bar T. boerderij voorbij; soms hielden zij stil om Moran op te zoeken, of hingen schuin in het zadel om een praatje te maken, vóór zij doorreden. Als zij bij de hut kwamen, terwijl Moran weg was, spraken zij op vriendelijken toon met Flash, maar probeerden nooit, hem aan te raken. Zij wisten allen, dat die groote wolfshond met zijn heldere gele oogen zich door geen andere hand dan die van Moran zou laten streelen.

Lang vóórdat zij in het gezicht kwamen, kondigden het gedreun van hoeven en het gekraak van het lederen zadel Flash hun nadering aan. Daarop deelde de wind hun identiteit mee aan zijn neus, die trillend de lucht opsnoof.

En zoo kwam het, dat op dien morgen, dat Brent naar de hut toekwam, Flash al in strak gespannen houding stond en zijn schouderhaar steil overeind zette, nog vóór Brent den hoek van de omheining omreed.

Toen de man van zijn paard sprong en op de deur toestapte, bewoog er niets aan Flash dan alleen zijn oogen, waarmee hij elke beweging van Brent volgde.

Deze bemerkte al gauw, dat Moran er niet was en liep terug naar zijn paard. In zijn hand hield hij een zware spiraalvormige koezweep van gevlochten ongelooide runderhuid, en toen hij langs Flash kwam, sloeg hij er nonchalant mee naar den wolf. Flash hapte er naar en het dunne uiteinde sneed zijn lippen aan bloed.

Zonder enig geluid schoot hij regelrecht op Brent af. Zijn prachtig lichaam zweefde drie voet hoog in de lucht, toen hij het eind van zijn ketting bereikte en door zijn eigen kracht plat op den grond gegooid werd. Zijn slagstanden blikkerden op nog een voet afstand van het gezicht van den man, toen hij teruggerukt werd, en één kort oogenblik lang had Brent den dood in het gelaat gezien.

Zijn plotselinge verdoovende schrik door den onverwachten aanval werd onmiddellijk gevolgd door een blinde woede, en hij zwaaide de zweep, nog eens en nog eens. De hevigheid van zijn begeerte om pijn te doen verijdelde zijn eigen bedoeling, want hij schoot uit in een woeste razernij van geheel onschadelijke slagen, daar hij de buigzame zweep als een knuppel zwaaide, terwijl juist de afschuwelijke pijn, die men met de spiraalzweep toebrengen kan, veroorzaakt wordt door den terugslag van het klappende uiteinde alleen.

Brent's uitbarsting van redeloze drift bekoelde en werd tot een bepaald, weloverwogen plan. Hij deed een paar stappen terug, en zeide: „Jou geeloogige duivel! Ik zal je naar de hel zenden in schijfjes zoo dun als paardenhaar.”

Brent wist, dat hij een meester was in de kunst, die hij nu ging toepassen, en die hij zoo lang al met tijgerachtig genoegen in practijk gebracht had. Hij zwaaide de lange zweep in een bocht naar Flash toe, en bij den plotseligen achterwaartschen draai van zijn handgewricht maakte het dunne uiteinde een scherp fluitend geluid; toen knalde het als een gewersschot, terwijl de kale punt door het haar van den aan zijn ketting vastliggenden wolfshond heendrong en zijn huid stuk sneed, zoodat her bloed er afdroop.

Het eenige antwoord, dat Flash op de vreeselijke mishandeling kon geven, was, zoover als zijn ketting het toeliet, op Brent af te vliegen.

De kerel kreeg plezier in zijn werk en zette er zich nu eerst recht toe. Elke knal van de zweep bracht Flash doodelijke pijn toe en veroorzaakte een duivelsche vreugde in Brent.

Met den trots van den vakman koos de kerel voor elken zweepslag een nieuw plekje uit. Nu eens deed hij het bloed spatten uit het kniegewricht van den achterpoot, waar het haar kort was, dan weer scheurde hij uit het weeke gedeelte van de flank een lapje huid zoo groot als een kwartje.

Brandende pijn woelde door het lichaam van Flash; heete vlammentongen schoten door hem heen met elke trilling van het gekwelde bloed in zijn aderen. Zijn zinnen begonnen af te stompen onder het vreeselijke strafgericht en ten laatste sneed de zweep een wond van een halven duim lang aan zijn eenen ooghoek, zoodat een stroom van bloed zijn gezicht ten deele verduisterde.

Maar Brent wilde een hòrbaar teeken van pijn. Met diezelfde zweep had hij dikwijls de taaie huid van een rund bewerkt, tot het razende dier brulde. Maar de steeds glaziger wordende gele oogen van den wolfshond staarden hem aan met een even doodelijken haat als tevoren, en hij stond op tegen den ketting, die hem van Brent afhield....

„Jij groote grijze duivel, ik zal je leeren spreken,” schreeuwde Brent. „Ik zal je slaan, tot je gaat huilen!” En hij begon opnieuw.

Moran, die over een heuvel, tweehonderd meter achter de hut gelegen, aankwam, zag uit de verte den grooten blauwgrijzen schimmel van Brent op het erf staan. Toen hij goed toekeek, zag hij, dat het paard zijn kop schudde en met een zijwaartsche beweging verder van het huis af ging staan. Telkens weer herhaalde het deze vreemde handelwijze, en Moran bleef stilstaan, om te luisteren. Hij hoorde een zwak sissen en fluiten, gevolgd door een scherpen knal. Weer schudde het paard den kop en ging op zij. Toen kwam het knarsen en rammelen van een ketting en een doffe bons, zooals men hoort, wanneer een met den lasso gevangen stier op den grond valt. Moran zette het op een loopen en rende op het huis af.

„Zing eens voor me,” stond Brent te mompelen. „Zing eens wat voor me! Ik zal je eens laten zingen!”

Een sterke hand greep hem onzacht bij den kraag en rukte hem heftig terug. Terwijl hij viel, liet hij zijn zweep vallen, en greep naar zijn geweer. Het ging af, toen hij den grond raakte, en Moran's laars trapte hem op de knokkels, zoodat het geweer twintig voet wegvloog, terwijl Moran met zijn hak de hand van den ander in het kiezelzand drukte.

Brent sloeg nu zijn armen om de knieën van zijn tegenstander, wist met zijn ééne hand diens gordel te bereiken en klom letterlijk tegen Moran op, ondanks den regen van krachtige slagen, die zijn hoofd beukte. Hij kwam weer op zijn voeten te staan, met zijn lange armen om Moran heengeslagen. Terwijl zij heen en weer zwaaiden, trok Moran zijn ééne knie op en zette die schrap tegen Brent's borst, om den vasten greep te verbreken. Zij vielen samen en rolden op den grond, terwijl zij elkaar vast omknelden. Het was een stille woeste strijd. Elk van beiden hield zijn adem in en sprak geen woord. Er was geen ander geluid dan het geschuifel van de worstelende lichamen over den grond, de zwoegende ademhaling van de twee mannen en de zware bons, telkens wanneer de groote wolfshond tot de volle lengte van zijn ketting op hen afsprong. Elk van hen trachtte den ander zóó te pakken te krijgen, dat hij hem hulpeloos op den grond kon neerdrukken. Moran worstelde zich naar boven, bevrijdde zijn ééne hand, en sloeg zijn vuist vlak in Brent's opwaarts gekeerd gezicht.

Toen wist Brent zijn slag te slaan. Zijn rechterarm omknelde Moran's lenden, en terwijl hij zijn linkerarm dubbelgeslagen onder de kin van zijn vijand wrong, drukte hij hem tegen zich aan in een doodelijke omhelzing. Langzaam, alsof een groote schaar zich opende, bewoog zich zijn linker-onderarm naar boven, met geweld Moran's hoofd achterover drukkende, zoodat de nek bijna gebroken werd.

Moran kon geen weerstand bieden aan den doodelijken greep. De aderen aan zijn slapen zwollen op, terwijl hij nek en schouderpijnen inspande, om niet toe te geven aan den gruwelijken druk, die hem den adem afsneed. Voor zijn oogen dansten helle vlekken en een akelig gereutel drong uit zijn keel.

Zes keeren hoorde hij het kwaadaardige rukken van den wolf aan zijn ketting, en nog hield de omknelling aan.

(Wordt vervolgd).

„DE KROM” IN ZEVENDER, VAN DEN ZUIDELIJKEN OEVER DER LOPIKER WETERING AF GEZIEN.

DE LOPIKER WETERING.

(Slot).

NAARMATE de wetering, ten Oosten en ten Westen van het dorp Lopik, dichterbij werd bevolkt, ontstond er allengs meerder behoefte aan een kerkgebouw in die ver van de Parochiekerk af gelegen buurten.

Om daarin te voorzien werden te Cabauw en nabij het kasteel te Vliet kapellen gesticht, welke echter tot de moederkerk te Lopik bleven behoren, en gehouden waren aldaar „de pastoreele Sakramenten te gaan halen.”

In welken tijd dit is geschied is niet bekend. Eerstgenoemde heeft men in het begin der vorige eeuw gesloopt, en naar de bouworde — zooals een bewaard gebleven afbeelding ons die te zien geeft — te oordeelen, moet zij uit de XVe eeuw hebben gedagteekend.

Na de Hervorming ging zij aan de Protestanten over, en is daaraan blijven behoren tot op den dag, dat zij met den grond werd gelijk gemaakt.

Niet ver van die plek, werd in 1680 ook een vergaderplaats der Catholieken opgericht, alwaar omstreeks een eeuw later ook de Schoonhovensche Catholieken ter kerk gingen, omdat hun eigen bedehuis in handen was gekomen van de z.g.n. „Jansenisten.” In de XIX eeuw werd een nieuw kerkje gebouwd aan de wetering en dit staat daar thans nog, weinig mooi van buiten, doch fraai versierd van binnen.

De andere kapel — welke haar naam schonk aan de buurtschap, waarin zij werd gesticht — is, zooals wij haar nu nog kennen, gebouwd omstreeks het midden van de XVe eeuw, alhoewel men aan het einde der XIVE eeuw reeds vindt gesproken van „het kerspel van Loepwiker Capelle.” Haar bouwtrant en haar huidige inventaris komen in hoofdzaak overeen met die van de Lopiker hoofdkerk.

Ten tijde toen de Roomsche godsdienst nog binnen hare muren beleden werd, vond men er slechts één enkel autaar in, voornamelijk geschikt voor de Broederschappen en Gilden. Want de kapel is maar klein en bestemd voor „eene zeer kleine vergadering.” En ook de toren „is de grootste niet.”

Was aldus de Lopiker wetering reeds vroeg bevolkt geworden, zulks blijkt ons niet van de smalle strook gronds, welke tusschen haar en de rivier de Lek gelegen is. En terwijl aan den Zuider Lekdijk, op den zelfden afstand, vijf dorpen met parochiekerken waren gegroeid, is aan den Noorder Lekdijk alleen het geringe dorpje Jaarsveld ontstaan, hetwelk eerst in den jare 1321 wordt genoemd. Wel bezat ook de, tusschen dit dorp en de stad Schoonhoven gelegen, heer-

lijkheid Willige Langerak haar eigene kerk, doch deze was niet aan den dijk doch meer landwaarts in gebouwd.

De Geer, in zijn hiervoren aangehaald werk, vermeent, dat al deze ten Zuiden van de Lopiker wetering gelegen gronden wel eer behoorden tot de gouw Testre Benti (Teisterbant). En in later tijden maakte Jaarsveld (bestaande uit de polders Batuwe, Graaf, Vogelzang, Wiel en Vijfhoeven) nog deel uit van de heerlijkheid van Hagestein, terwijl de, eveneens in bedoelde strook gelegen heerlijkheden van Cabauw en Zevender, tot de goederen van der Lede (Leerdam) hebben behoord, en de Langerakken benoorden en bezuiden de Lek wellicht één geheel zullen hebben gevormd. Tot aan het einde der 18e eeuw toe, behoorden al deze heerlijkheden tot de provincie Holland, behalve enkel die van Willige Langerak.

Hierin is voor genoemden geschiedkundige ook het bewijs gelegen, dat de oude Lake (Lopikerwetering) eertijds een grensrivier moet zijn geweest, en niet de hedendaagsche Lek.

* * *

Nog langen tijd hebben deze Jaarsveldsche polders uit oorzaak hunner afzondering, en de vele vriendlanden, welke daar in gelegen waren, iets van hun oude woestheid behouden. Ook was daarvan nog tot voor korten tijd wat overgebleven in den aard van de lieden die daar woonden. Geen vijf en twintig jaren is 't geleden nog, dat een vreemdeling het niet vermocht hun eenzaam domein ongehinderd door te trekken, en menig argeloos passant heeft daar een onbegeerde onderdorpeling ontvangen in het groote doopvont, dat Lopikerwetering genaamd wordt.

Ook talloze malen werden door deze kloeke mannen gewaagde uitvallen ondernomen naar omliggende dorpen, waarbij veeltijds het roode bloed vloeide; zulks tot slechting van oude geschillen en tot meerdere glorie van den naam huns dorp. Zelfs de goede stad Schoonhoven mocht voor deze bezoeken niet blijven gespaard.

Dies hadden die onverdroten kampioenen voor eer en recht, allengs het hart veroverd van de rechteren, die hun verheven en gezegend ambt uitoefenden, zoo in het kanton als in het arrondissement, waartoe Jaarsveld placht te behoren. En aldus geschiedde het, dat deze gestrenge heeren — als een eenvoudig blijk hunner toegenegenheid — zich aldaar lieten vertegenwoordigen door een of meerdere ple-

nipotiarissen, gehuld in de decoratieve livrei van veldwachter des Rijks.

Door zóó groot een gunstbewijs innerlijk zeer diepgetroffen, vermenigvuldigden de Jaarsvelder vrijbuiters (die ook tot eene eerbiedwaardige gewoonte hadden alle visschen der wateren, alle vogelen der lucht, midsgaders alle viervoetige dieren des velds te beschouwen als zijnde hun bezit, het hunner onwaardig achtende eenige vergunning of akte tot den vangst daartoe, te verzoeken aan wien het ook ware) de bezoeken dewelke zij op gezette tijden plachten af te leggen bij hunne Hooge Beschermers. Nimmer vonden zij de deuren der rechtzalen, waar zij in audiëntie werden ontvangen, voor hen gesloten.

En niet ophoudende hun wél te doen, noodden de heeren der-wet vele dier aanhankelijke, en hun verkleefde mannen, om een wijle zich in afzondering te komen terugtrekken, uit hun leven vol van beroerlijkheden en strijd, in eene omgeving die lieflijk was en zeer stil.

De keuze van den tijd, waarin zij zich in retraite begeven wilden, werd zelfs voorheen geheel gelaten aan hunlieden eigene prudentie. Door velen hunner werd de winter verkoren, dewijl zij dit grauwe jaargetijde het allerbest tot bespiegelingen en zelf-inkeer geëigend achtten.

In de stad Schoonhoven bevonden zich hunne cellekens onder der stede huis. En men verhaalt, dat de dienstknecht, wien aldaar opgedragen was, om hun door zijne hulp te grieveen (en dewelke van sommige lieden, die hunne moedertaal van vreemde insluipselen niet zuiver weten te houden, „cipier” genaamd wordt), hun zóózeer genegen was, dat hij hun — die dikmaals gevierden vertoefden in eenzelfde vertrek tot hunlieder stichting en opbeuring, een getijdenboek-van-tweënvijftig-bladeren bracht, zoomede vaderlandsche pijpen en tabak, en tot hunlieder lafenis, het levendigmakend brouwsel uit Schiedamsche ketels. Zulks enkel en alleen uit warme toegenegenheid en voor slechts zeer geringe bate.

Nadien echter, toen die goede rechters uit hunne ambtsbedieningen gescheiden waren, en vreemde heeren, die het wijze inzicht hunner voorgangeren misten, hen hadden opgevolgd houdende dezen het recht van de tijds-keuze aan zich) en al mede toen deze over-pacificistische eeuw hare funeste uitwerking begon te doen gelden zelfs tot in de polders Batuwe, Graaf, Vogelzang, Wiel en Vijfhoeven, hebben deze wakkere lieden, strijdensmoede, het hoofd in den schoot gelegd.

En thans kan een niet-ingeborene van Jaarsveld het wagen — zonder vooraf testamentaire beschikkingen te hebben gemaakt — om die goede gemeente te doorkruisen in hare geheele lengte en in hare gansche breedte, en ook moeten de tijden der scherpe gevechten en der bloedwrake thans gerekend worden tot de geschiedenis te behoren.

Ondanks eene veel-eeuwige aanwoning van menschen, heeft de oude Lobeke nog altijd veel van hare natuurlijke bekooring behouden, al is zij dan ook sedert vele honderden jaren niet anders dan een wetering, welker vrije uitstrooming in de rivier, nabij hare monding, door sluizen wordt belemmerd.

Want maar heel weinig heeft men al die tijden aan haar vergraven, zoodat zij kronkelt door het landschap nog met den schijn van een riviertje.

Aan haar Zuidelijken oever, waar vrij de taaie elzenstruik mocht groeien, ontstonden, na wie zal zeggen hoeveel jaren, kleine eilandjes, die — voornamelijk boven Lopik — met de nederige woninkjes van schippers, landarbeiders en teenbewerkeren zijn bebouwd, nadat eene verbinding met den oever was tot stand gebracht.

Op ander plekken echter zijn het nog altijd eilandjes gebleven, kleine stukjes wilde natuur, waar de waterhoentjes zich schuil houden tusschen de blootgespoelde wortels der struiken en het 's voorjaars botergeel ziet van speenkruid en dodderbloemen. In luwe zomeravonden, als zij omkranst liggen door iris-biezen en blauwe

vergeet-me-nieten, stijgt er de zoete kruidengeur uit op van veld-spiraea's en valerianen, en drijven overall rondom haar de lotusbloemen van de hollandsche lage landen: de blanke waterlelies, en nog als het winter is lééft het daar van mooi-gekleurde en luidruchtige vogeltjes, die er den oogst der elzekatjes komen vergaren.

Aan deze wetering is het nog geen twintigste eeuw geworden.

Hier varen de trekschuiten nog — één beurtvaart bestaat er zelfs van Schoonhoven heel naar de Bisschopsstad — en de schippers, die in hun kleine aakjes het zand gaan halen uit de Lek, duwen hun schuitje met een vaarboom voort.

En ook molens staan er nog in dit land, oude molens van XVII eeuwschen vorm, en bij nacht worden er de wegen verlicht door de maan... indien zij schijnt aan den hemel.

Die zelfde wegen zijn nog altijd niet herschapen in parklanen, door beplanting met sierheesters — gelijk men dat langs het Sluipdijksche Wijze ziet, nabij de Reeuwijker brug. Hier nog maar altijd die knoestige knotwilgen en die eenvoudige, opgaande wilgen, zoovél dat de laatste gemeente aan de wetering er zelfs *Willige* Langerak door heet.

En geen fabrieken nog over deze uitgestrektheid van bijna vier uren, en geen stalen hooiberg-roeden of villa-achtige boerderijen met veestallen die salons gelijken. Boerderijen nog van een, twee, drie eeuwen oud, veelal nog met rieten daken en met kleine venstertjes.

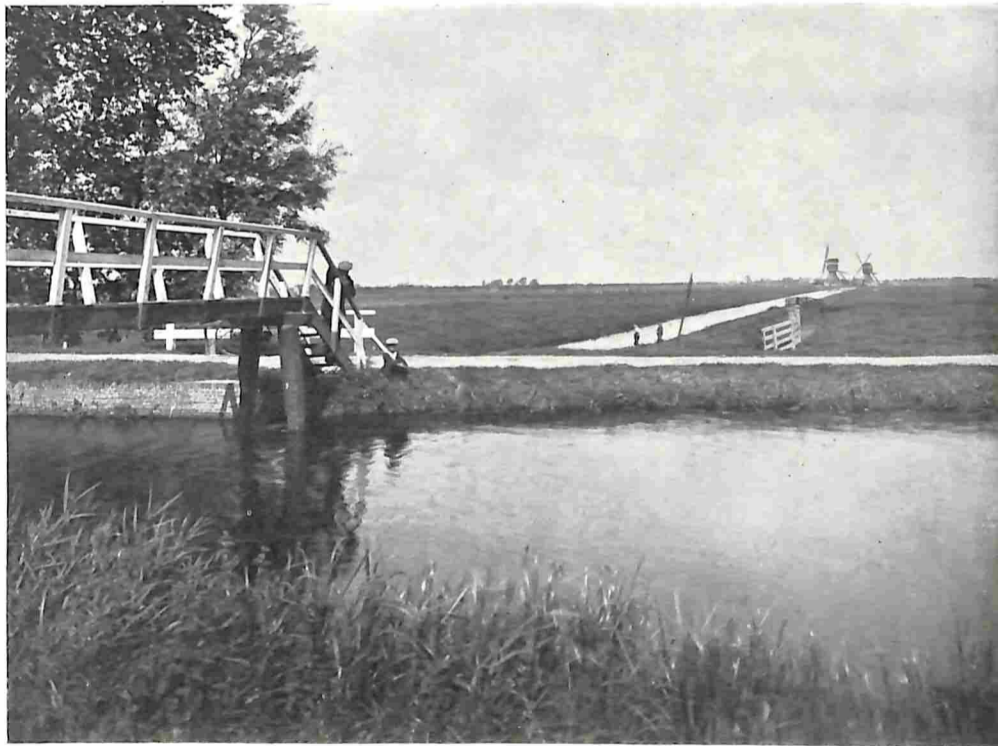
En hóé ongeloofwaardig het ook klinken moge, de boerendochters dragen hier noch jumpers, noch lakschoenen, omdat men er altijd nog prijs op stelt in deze streek, dat de waterstoepjes hagelwit geboend zijn, en het erf met mooie harke-streekjes is aangerijfd, en omdat de koeien hier nog steeds niet machinaal gemolken worden en de boeren zelf hun kaas en boter maken.

Welk wijs en onbaatzuchtig man zal deze streek gelukkig komen maken met de zegeningen des modernen tijds?

Wie zal deze vóór-twintigste eeuwsche boeren het inzicht komen bijbrengen, dat de tijden van trekschuiten en windmolens lang voorbij zijn; dat de maan heeft afgedaan als wegen-verlichtster en een land zonder fabrieken noodwendig arm moet zijn aan geluk?

De boerinnen hier hebben het hoofd nog gehuld in hoogst-primitieve, kanten mutsen, gelijk hunne moeders en grootmoeders, welaan! welke dame, rijk aan innerlijke beschaving, zal in haar nederbuigende goedheid tot die vrouwen gaan zeggen, dat er is een stad Parijs, alwaar men hoeden vervaardigt, die elegant zijn als de vederen van een paradijs-vogel, en welke in haar schoonheid komen en verdwijnen met de wisseling der getijden van het jaar?

Dit zij vooraf den aandragers en ontstekers van het nieuwe

DE LOPIKER WETERING.

HET ZOOGENAAMDE „WONDER VAN SCHOONHOVEN”.

Op deze plek, dicht bij Schoonhoven, loopt een molenvliet onder de Wetering door; deze heeft het normale peil van de rivier de Lek. Een duidelijk bewijs dus, dat het polderland in den loop der eeuwen is gezakt.

licht in dit partibus infidelium tot hunne geruststelling gezegd, dat van het bonken van een motorboot de koeien en de paarden al niet meer op hol slaan, dewijl een enkele schipper reeds met zoodanigen al wierookenden en harmonisch-ronkenden bodem, de wetering bevaren heeft.

En ook de vurig verbeide modisten zullen haren weg geëffend vinden: immers de dochters der kanten-muts-dragende-moeders, hebben — gelijk zij het plegen te noemen — „de mus afgezet”.

En een klein getal jaren nog, dan rijdt hier de trein. Geen boer of boerin behoeft er dan meer gevonden te worden in dit land, wier oogen niet zullen hebben geweend, en wier leden niet zullen gerild hebben bij het spannend spel der zeer droevelijke drama's in de cinema's der omliggende steden. En dan zullen zij 't slechts aan zich zelf te wijten hebben als zij hun kunstzin niet zien op peil gebracht door cabarets en circussen.

Niemand wanhope dan. Nog vijftieng jaren slechts en ook aan de oude Lobeke zal 't wezen zooals 't wezen móét, ook over háár zal de zoe eeuw zijn opgegaan in al haar heerlijkheid.

„Al waelt 't”, zeide Hooft.

W. F. J. DEN UIJL.

Hoe de dieren spreken

8) DOOR WILLIAM J. LONG.

Met toestemming van den schrijver
vertaald door S. CILIA STOFFEL.

EENS trof ik hem op een boschpad aan, pal „staande” voor den zoom van een kleine open plek, die hout-hakkers gemaakt hadden om er balken te bergen. Net aan den overkant, waar een slede-weg in het open vak kwam, zag ik een prachtige hertebok, en deze „stond” ook, want hij bevond zich van aangezicht tot aangezicht met een wezen als hij nog nooit gezien had. Beide dieren waren als beelden, zoo roerloos stonden ze, maar er was dit verschil, dat de hond stevig op den grond stond en uit marmer gehouwen kon zijn, terwijl de bok op de lucht scheen te rusten en uit het een of ander vluchtige bestanddeel samengesteld. Zijn oogen straalden gewoon licht en kleur uit. Het dons op zijn gewei leek wel te groeien, toen ik er naar keek, evenals 't fluweelmos waarin 't heet dat de elfen rusten. Elk van zijn haren, van zijn neus tot 't puntje van zijn staart, was heerlijk levend. Hij stond maar een oogenblik, toch lang genoeg voor mij om naderhand voor altijd zijn beeld mee te dragen; toen sprong hij den ouden weg op en Rab kwam naar me toehollen om me te vragen, wat hij daar voor nieuws had ontdekt.

Deze wonderbaarlijke levendigheid van het dier in de natuur wordt gewoonlijk toegeschreven aan het feit, dat zijn zintuigen scherper zijn dan de onze, maar dit geldt alleen van een bijzonder zintuig van een bepaald dier. Zoo is van den wolf de neus, het oor van 't hert, het oog van den gier waarschijnlijk scherper dan eenig soortgelijk menscheelich orgaan; maar, aan den anderen kant, een menschenoog is veel scherper voor kleine bijzonderheden dan het oog van wolf of hert; zijn tastzin en smaak zijn fijner dan onder de lagere soorten ooit zal worden aangetroffen, en het gemiddelde van zijn vijf zinnen is waarschijnlijk het hoogst op aarde. Toch reageert het dier eerder op indrukken van de buitenwereld, en dit komt naar mijn meening door het feit, dat hij

meer naar zijn gevoel leeft; dat hij niet zooals wij door inwendige verschijnselen belemmerd wordt; dat hij zonder pijn, zorg, angst, berouw, bezorgdheid en andere geestelijke bekommernissen is; dat hij net zoo gewend is met zijn pooten of zijn huid als met zijn ooren te hooren (dat is: golvingen op te vangen); en dat zijn heele lichaam, ontspannen en in rust, dikwijls een eersterangs-instrument wordt om op te nemen, wat wij zinnelijke indrukken noemen.

Als een voorbeeld van dit laatste: let eens op, hoe het dier in de natuur op elke verandering van luchtdruk reageert, zoo snel en zoo zeker, dat men nauwkeurig den barometerstand zou kunnen voorspellen uit het doen en laten der vogels; van onze kuikens zelfs, die een bui aan voelen komen, lang voordat ons gezicht den vochtigen wind of ons oog de regenwolk heeft gemerkt. 's Winters in de bosschen heb ik dikwijls een hert gretig zien eten (geheel afwijkend van zijn gewone gekieskauw) lang voor of lang na zijn gewonen tijd, en als ik verder trok, zag ik andere herten net zoo doen. Daar verwonderde ik me dan over, tot ik merkte dat zoo'n ongewone handelwijze altijd door een sneeuwstorm werd gevolgd — geen gewone, korte sneeuw-bui, waar herten weinig anders notitie van nemen dan door te schuilen zoolang het duurt, maar een zware sneeuwstorm of „blizzard”; zoolang deze duurt, liggen de meeste dieren een heelen dag stil, of zelfs wel twee of drie dagen, zonder zich buiten te wagen om eten te zoeken.

Of er ook een element van voorzorg schuilt in dat zich „volproppen” vóór een sneeuw-jacht, of dat het geheel instinctmatig geschiedt, zooals de beer van voedsel verandert, eer hij in zijn hol kruipt voor zijn winterslaap, is een vraag, die ons onverschillig laat, daar niemand die beantwoorden kan. Hoe 't geval ook zij, de herten hebben, even zeker als onze gevoeligste instrumenten, niet alleen den afnemenden luchtdruk gevoeld, maar ook de toenemende vochtigheid.

Dat zoo'n gevoeligheid niet in een enkel orgaan, maar in het heele lichaam schuilt, wordt nog duidelijker, wanneer we de lagere soorten bestudeeren — visschen, bijvoorbeeld, die, zelfs al overwinteren ze onder een duizend vâam water en een twee voet dikke ijslaag, toch op de wijzigingen in de luchtstroomingen

hoog boven hun kop reageeren. Eens loerde ik in Maart op een noordelijk meer wel veertien dagen achter elkaar op forellen, en het scheen, dat ze van diep naar ondiep water trokken of anders om altijd als de wind omliiep naar een bepaalden hoek. Ik had een gat gehakt in het dikke ijs om water te halen en toen ik er eens forel onder vond, liet ik er in 't vervolg wat lijnen met voortjes staan. Het gat was op een ondiepe plek, boven een zandigen bodem, en door mijn gezicht bij de opening te brengen met een deken over mijn hoofd, om het bovenlicht buiten te sluiten, kon ik vaag de schaduwen zien bewegen, als ze uit het diepe kwamen. Op zes verschillende dagen, dat de wind zwak of sterk uit het zuiden kwam, terwijl twee dagen sneeuw brachten, bewogen de forellen zich klaarblijkelijk naar de kust toe, daar ik er in overvloed ving, zooveel als 'k er noodig had en meer; maar de overige acht dagen, waarvan uit het noorden of oosten of westen, was er geen forel te zien of te vangen en slechts één keer miste er een van mijn voortjes.

DE LOPIKER WETERING.
OUDE KORENMOLEN AAN DE WETERING NABIJ LOPIK.

Men zou kunnen zeggen, dat de forellen eenvoudig hun voedselvoorraad volgden; maar daar twijfel ik aan, omdat de forel 's winters blijkbaar heel weinig eet; en om een theorie te vormen over die zaak zou men moeten ophelderen waarom groote en kleine visch naar de kust trok, zoodra de wind uit het zuiden woei. Het verschijnsel komt onze ondervinding misschien niet vreemd voor, al is de zaak dan ook een raadsel voor ons verstand, wanneer we bedenken, dat een cude wond of een likdoorn door pijn te doen slecht weer kan voorspellen, of dat iemand, die aan zenuwzwakte lijdt, door zijn plotselinge neerslachtigheid weten kan, dat de barometer spoedig zal dalen.

Dezelfde lichamelijke gevoeligheid doet zich ongewijzigd bij onze huisdieren voor. Ik zag eens een hinde met haar beide kalfjes in het bosch neerknielen, en sloeg ze met verbazing gade, terwijl ze een poos lang op de knieën bleven liggen, alsof ze ergens omsmeekten; toen beefde de grond onder me en wist ik, dat hun pootjes de trilling van een aardbeving hadden gevoeld, lang voordat ik er iets van bespeurde.

Zoo'n ontdekking leek me wonderbaarlijk, tot ik merkte, dat onze schapen even gevoelig zijn in hun veerkrachtige hoeven, en dat onze varkens niet slechts reageeren op de trillingen van aarde of lucht, maar ook op een fijner trilling, klaarblijkelijk door menschelijke aandoening opgewekt.

(Wordt vervolgd).

Het Toba-Meer en omgeving.

IN het hoog-gestemde lied der schoonheid van het Sumatraansche bergland vormt het Toba-meer de mooiste strofe.

Reizigers die onze mooie wereld in alle richtingen hebben doorkruist en de Natuur hebben gezien waar zij haar schoonheid weelderig ten toon spreidt, hebben eenstemmig verklaard dat het Toba-meer aan deze en aan gene zijde van den evenaar het schoonste plekje op aarde is.

In de *Indische Gids* van 1907 werd als een bijzonderheid melding gemaakt van den autotocht van oud-minister Cremer van Medan uit naar de Karo-hoogvlakte vanwaar niet zonder gevaar de reis per paard naar de oevers van het meer kon worden voortgezet. In deze dagen, dertien jaar later, zou het een bijzonderheid zijn en als zoodanig vermeld dienen te worden, wanneer men, te Medan verblijf houdend met het doel iets van de Oostkust van Sumatra te gaan zien, geen tocht per auto zou ondernemen naar de Hoogvlakte en verder naar het Toba-meer, dat thans sedert eenige jaren met den krachtwagen te bereiken is.

De weg erheen verkeert in uitstekende conditie; het landschap is ietwat eentonig zoolang men in de vlakte is, maar het wordt vol verrassingen, die telkens nieuwe emoties geven, zoodra de weg zich in talloze kronkelingen door de bergen slingert, die de Hoogvlakte aan de Deli-zijde omringen. Wanneer men 's morgens om vijf uur, half zes van Medan met de auto vertrekt, dan komt men in het bergland op het uur, waarin het jonge licht van den tropischen dag de meest rijke en wisselende kleuren toovert over de zwaar begroeide berghellingen en geboeid door dit spel van kleuren, in spanning gehouden door al de vele kronkelingen van den steeds klimmenden weg, bereikt men den zgn. „Uitkijk”, het punt, dat een overweldigend mooi uitzicht geeft op het Delische laagland. Vandaar is de weg naar Brastagi, op de Hoogvlakte, niet lang meer en van dit „luchtkuuroord” van Deli heeft men in weinig tijd het vriendelijk gelegen Kebon Djahé bereikt, waar eenige groote Deli-maatschappijen haar vakantiehuizen hebben. Men toeft er niet lang, want het verlangen de oevers van het meer te bereiken, groeit met iedere mijl die men aflegt.

De weg van Kebon Djahé naar Sariboe Dolok (Duizendheuvels) is de weg der nabije

HET TOBAMEER EN HET EILAND SAMOSIR.

toekomst voor het snel toenemend toerisme ter Sumatra's Oostkust. Het is de weg, die, bij Haranggool, voert naar het onvergelykelijk mooie meer. De weg, welke voor de bevolking in deze streken van weinig waarde is, werd verhard voor anderhalve ton en is uitstekend voor auto's berijdbaar. Hoe meer men het Toba-meer nadert, — van Sariboe Dolok is het ongeveer 15 K. M., — des te minder tropisch wordt het landschap. Hier en daar doet het aan de Ardennen denken of aan een dicht begroeid duinlandschap.

Boven de machtige groepen van het Sumatraansche hooggebergte vormen zich zware wolkenpartijen, die straks de belichting van het meer in wonder kleurenspeel zullen regelen.

De omgeving van den weg van Sariboe Dolok naar Haranggool laat u overigens onverschillig. Van welken kant men het meer ook nadert, van dien van Haranggool moet het 't mooiste zijn, omdat bij een kromming van den bergweg, zich daar plotseling het meer vertoont. En zóó is men in spanning, dat men niet meer let op hetgeen men voorbijgaat, maar enkel wacht, wacht op dat gebenedijde oogenblik, waarop voor de eerste maal het Toba-meer binnen den gezichtskring valt.

Plots, als de weg zich ombuigt, ziet ge het diep-beneden liggen, blauw, in honderd tinten in den diepen kom der vijf honderd meter hooge bergoevers. Het is het mysterie der eeuwige schoonheid, dat bij dat eerst aanschouwen, de oogen vochtig worden, het is, of al de schoonheid van de aarde, waarvan men durfde droomen, op deze ééne plek bijeen werd gebracht, als, of de poorten van den hemel in stralend licht zich openen en ge het schoonste landschap ziet in het paradijs der goden. Het is de schoonheid, die geen nitroep kan verdragen, het is de schoonheid, die tot zwijgen dwingt, de ongerepte schoonheid eener machtige Natuur, door niets gestoord en niet gekwetst door werken van menschenhand, onzegbaar grootsch, met enkel een zacht geluid van den golfslag uit de diepte, dat aankomt als de echo van een gewijde stilte. . . .

Het duurt lang vóór men zich los heeft gemaakt uit de bekoring van dit taireel om den kronkelweg naar beneden te volgen die over een afstand van een paar kilometer niet

DE OMGEVING VAN HET TOBA-MEER.
DE VLAKTE ACHTER PERADJA.

minder dan driehonderd meter daalt, om dan opnieuw in extase te geraken, aan den oever van het meer, opkijkend naar de hooge bergen vol mysterieuze plooien en naar de zoo te ziene onherbergzame kust van het hooge eiland Samosir. En men zegent den goeden geest, die de gedachte had op deze plek een passanggrahan te bouwen, *landelijk en eenvoudig, onder breede waringinboomen, waarvan de Batakker fluistert, dat zij al negen eeuwen en langer staan aan den oever van het meer, tusschen de hooge bergen.*

Het is een uitverkoren plekje in den Hof van Eden en... *s'il est quelque part le bonheur est ici!*

Haranggool is een vlek van weinig huizen; zij liggen aan het strand van 't blauwe water onder 't groen gebladerde der boomen, waarvan de bovengrondse wortels door 't meer worden bespoeld. Het heeft een drukbezochte markt, wat, behalve het natuurschoon, de eenige aantrekkelijkheid van deze Bataksche nederzetting is. Er is een modern gebouwde marktloods, waar het des Zaterdag krioelt van bruine handelaren. De drukte concentreert zich dan vooral in de afdeeling voor de hondenmarkt. De handel in gebraden honden floreert in Haranggool. De Batakker is een liefhebber van hondenvleesch en in plaats van vetgemeste varkens ziet men op de erven der huizen vetgemeste honden dwalen. Des Zaterdag, in den vroegen morgen, ziet men in groot aantal kano's van Samosir naar Haranggool het meer oversteken; er zijn dan groote booten die behalve een aantal paarden een veertig Batakkers overvaren. Tegen den middag, vóór omstreeks twee uur de valwinden van het eiland de navigatie op het meer gevaarlijk maken, keeren zij terug en de marktplaats ligt als de avond valt, verlaten en blijft verlaten tot den volgenden Zaterdag.

Ook van Siantar uit, het centrum van de Sumatraansche theecultuur, is het Tobameer gemakkelijk te bereiken. Is de eerste aanblik van het meer daar niet zóó verrassend als bij Haranggool, de weg erheen is onbetwistbaar mooier dan die over Sariboe Dolok.

Van Siantar uit bereikt men in anderhalf uur Panahattan; dit is de eerste étappe van den grooten weg die de Oostkust met de Westkust van Sumatra verbindt. Op het oogenblik gaat de reis nog per boot van Panahattan-Prapat naar Balige, maar binnen zeer afzienbaren tijd zal de weg langs het meer naar Balige gereed zijn, welke dan een prachtige communicatie vormt en uit een oogpunt van aanleg in dit zware bergterrein een meesterstuk van ingenieurskunst is. Van Balige kan men verder per auto reizen naar Sibolga, ter Westkust, een afstand van 116 kilometer. Er is een gouvernements autodienst; iederen morgen 7 uur vertrekt een wagen van Balige welke om half vier te Sibolga aankomt.

De overtocht over het meer van Prapat naar Balige, die gewoonlijk ruim drie uur duurt, volbrachten wij in het dubbele aantal uren. Zoo rustig het meer des morgens was, zoo fel bewogen was het in den middag toen van het eiland Samosir, — men heeft twaalf uur noodig om het rond te varen, — de valwinden de kabbelingen van het blauwe water hadden omgetooverd in zware golven die met onze kleine motorboot gevaarlijk spel speelden.

— Het meer is 500 tot 900 voet diep", lichtte de inlandsche kapitein van het bootje ons toe en hij liet er ironisch op volgen:

— Als wij zinken, behoeft er niet naar ons gedregd te worden!"

Er waren stormvlagen, — de maanden Juli tot en met October zijn er berucht voor —, waarin wij ons den ondergang van het bootje zeker dachten, maar met een buitengewone behendigheid wist de *djoeragan* de hooge golven om

DE-OMGEVING VAN HET TOBA-MEER.
VROUW RADJA BATAK.

te varen. Tot wij plots voor ons zagen een lachend landschap, laag gelegen tusschen het hoog gebergte, vol licht en goud als het geel van korenvelden, tusschen rijpende rijstvelden en aardig stoffeerende boombouquetten, Balige, een keurig aangelegd dorpje, bewoond door Christenbatakkers, met een aardig kerkje, een esplanade, een Engelsch-Chineesche school en... een groot aantal herbergen. Het was het eerste inlandsche dorp op al onze vele zwerftochten door den Archipel, waarin wij herbergen aantreffen van en voor inlanders. Zonder iets ten nadeele van de zending te zeggen, was het toch opvallend, dat wij deze drankhuizen het eerst aantreffen in een inlandsch Christendorp. Daar was o. a. de herberg „St. Paulus", met een grappig geteekend uithangbord en met „vergunning tot verkoop van sterken drank als tapper". Er was, — *horribile dictu* —, in dit Christendorp een geheele straat van taphuisjes, met dwaze opschriften en nog dwazer teekeningen, bier-bars en verkoopplaatsen van toekak. Verheffend was de indruk allerminst.

Achter Balige strekt zich het snel opkomend cultuurgebied van Tapanoeli uit. Er zijn thans reeds vier groote marktloodsen en wanneer de rijweg langs het meer geheel voltooid zal zijn, is voor het nu lief gelegen, maar nog vrij onaanzienlijke Balige, een mooie toekomst weggelegd.

De weg van Siantar naar Panahattan loopt gedeeltelijk door machtig oerwoud, gedeeltelijk over bergruggen langs zwaar begroeide ravijnen in

tal van bochten, waarvan men op 't eerste gezicht de motieven niet begrijpt, maar die in 't geheim besloten liggen van een sublieme ingenieurskunst. Want de aanleg van dezen weg door woest bergland en dichte wouden is een meesterstuk geweest. De auto brengt ons tot Panahattan op de 500 meter hooge oevers van het meer gelegen; vandaar gaat men langs een voetpad naar beneden, telkens rustend om te genieten van het wonder-mooie gezicht op het diepblauwe meer. Beneden op het strand ligt aan een klein houten piertje een motorbootje, trotsch met de Hollandsche vlag op den smallen achterstevan. Binnen een half uurtje brengt het ons in de baai van Prapat, begrensd in het zuiden door een kleine kaap, zwaar begroeid, waarop zòó idyllisch, dat de prachtige natuur van het land er niet door wordt gestoord, een houten kerkje is gebouwd. In Prapat is een gezellige passanggrahan, die uitzicht op het meer geeft.

Hier regeert de schoonheid oppermachtig. In deze omgeving voelt men zich vrij-gemaakt van alles wat in het gewone leven bindt en vrij ook van allen geestelijken invloed van den tijd waarin wij leven. Hier, aan de oevers van het meer, onder sparreboomem, met niets dat herinnert aan 't werk van menschenhand, is alles vol bekoring der oude romantiek, zoodat het vloeken zou in deze omgeving te zitten met gedichten van onze moderne schrijvers, om nog maar te zwijgen van een Engelsche novel of een tijdschrift-met-plaatjes. Hier leest men, als men tot lezen komt, *Rappelle-toi*, van de Musset of de romantische verhalen van Brentano of Novalis.

Hier en daar drijft een kano op het blauwe water, dwars door de schaduwen van de wolken die des middags over 't hooggebergte komen en zich verzamelen boven den diepen kom van 't meer.

Tegen vijf uur bereidt het meer de kleuren voor den avondhemel. Want als de hemel nog blauw is met hier en daar witte plekken van wolkenweelde, komen in de golven van het water, door den middagwind bewogen, purperen tinten, die, later, als neveldampen optrekken langs de rotsen, hooger en hooger tot zij in de hemelruimte verloren gaan. Het wordt de luthof eener feeërie. Straks is héél het

meer één purperen vlakke en met het komen van het avond-duister, worden de rotsen al violetter in de nevels van den nacht. De contoeren van Samosir verliezen zich in kleurspel en tegen zeven is het eiland weggedoezeld in sluiers van een vreemde lichtsoort.

Op dat uur opent zich de hemel in het Oosten; een golf van vuur vloeit langs den einder en vormt in 't wolkenbekken aan de kim een meer vol rooden gloed. Daar, aan de oevers, rijzen bergen uit het purper van den avond, grauw en grillig en door hun grijze lijven schieten vlammen van vuur; het weerlicht boven het meer.

Op de hoogste toppen sterft het laatste licht van den dag; de gloed er van heeft om het meer een rosse band gelegd die in den hemel schijnt te eindigen waar het meer van vuur tusschen de grauwe wolkenbergen ligt. Nog eenmaal vloeit laaiend het licht over de oevers op de aarde, maar dan komt de nacht met zijn grijze sluiers en het vuur wordt gedoofd, de hoge bergen hebben al hun licht verloren en zij staan zwaar en dreigend onder den nachtelijken hemel, waaraan het licht der eerste sterren werd ontstoken.

De zon is boven het Toba-meer ondergegaan. Dan klinkt plotseling door de stilte het vesper van het houten torenklokje en de echo zweeft tusschen de bergen als een zachte zang van vrome zielen.

In het Sumatraansche hoogland valt de nacht. Aan den hoogen hemel waakt het Zuider-kruis boven de aarde. Het meer is verlaten, er is geen schijnsel van licht op de hoge oevers, waar menschen zouden kunnen wonen. Deze verlatenheid brengt geen weedom, deze eenzaamheid geen vrees of verlangen omdat men zoo lang kon verblijven in een Hemel van Licht en in de vrome schemerzalen van het paleis der avondlijke stilte, waarbinnen de onsterfelijke schoonheid rondwaart tot de nacht over de bergen is gekomen en alie lichten heeft gedoofd.

Diep-beneden slaapt het meer. Een oude Batakker uit het Toba-land waakt er onder den eeuwen-ouden waringin en speelt op zijn *koeltjapi* het lied der eenzamen. JOHAN KONING.

BEGROETINGSVORMEN.

Alle ding heeft zijn oorsprong! en even waar als dit is ook dat wij vele zaken naarstig en plichtgetrouw doen zonder in het minst den oorsprong dier gebruiken te kennen. Van geslacht tot geslacht is de handdruk als begroetingsvorm overgeleverd, doch in den tijd, toen ieder hier gewapend zijn weg volgde, was het verstandig bij een begroeting elkander de hand beet te pakken, waarmede men gewend was naar het zwaard te grijpen, wat een eerste poging tot verraad buitensloot. Het bieden van de open rechterhand als vriendschappelijk gebaar werd bewijs van vriendelijke bedoelingen geacht en eerst als symbool begrepen, werd het later tot beleefdheidsvorm.

Zoo ook ging het met begroeting door het lichten van het hoofddekseel. In den riddertijd had het afnemen van den helm bij ontmoetingen een soortgelijke, zinnebeeldige beteekenis. Slechts als men gevaar dachtte werd de helmklep neergelaten gehouden. De vriendschappelijke of zonder vrees ondernomen ontmoeting van man tot man vergde dus open vizier of gelichten helmhoed, want geen vriendschap kan zonder vertrouwen bestaan. G.

Beroemde „Brunnen”¹⁾ in Wurtemberg.

HET is moeilijk te zeggen, wanneer de eerste monumentale bronnen ontstaan zijn. Ongetwijfeld valt dit tijdstip samen met het ontstaan van de eerste beschaving. In elk geval heeft men reeds in de vroegste oudheid *cisterna* gebouwd, om bron- en regenwater te vergaren en tot verschillende doeleinden, in 't bijzonder als drinkwater, te gebruiken. De oude Egyptenaren hadden diep uitgegraven bronnen, die gedeeltelijk met den Nijl in rechtstreeksche verbinding stonden. Te Rome had in den Keizertijd bijna ieder huis zijn „fontein” en in het oude Griekenland had iedere stad van beteekenis tenminste één fontein,

die versierd en aan een bepaalde godheid gewijd was. Dit laatste is gemakkelijk te verklaren: want men schreef het water, dat van de noodzakelijke levensbehoeften wel de meest onontbeerlijke is, geheime en bovennatuurlijke krachten toe, beschouwde het als een geschenk van de godheid en dacht het zich ook door goden bewoond. De regen, die de uitgedroogde gewassen tot nieuwen groei wekte, was het geschenk van Pluvius, de woeste, onstuimige zee werd beheerscht door den toornenden, somberen Neptunus, de bruischende watervallen en de vernielende rivieren waren, zoo meende men, door kwade geesten, de murmelende woudbeekjes, die den wandelaar laafden en hem op wijze gedachten brachten, door feën en nymfen bewoond. Nu zulk een belangrijk gedeelte der bevolking in de verschillende landen in groote steden woont, hebben bronnen en fonteinen bij lange na niet meer de beteekenis in het volksleven, die zij vroeger hadden, toen zij bijkans elken avond de verzamelplaats waren van jongeren en ook wel ouderen, die bij hun murmelende stemmen een praatje maakten. Buiten de grenzen van Nederland tenminste. Want in Nederland, en natuurlijk vooral in de laaggelegen provinciën, hebben zij nooit een belangrijke plaats ingenomen.

Anders in Duitschland. Dat bewijzen de oude volksliederen, sagen en sprookjes van onze oostelijke bureu. Pluvius en Neptunus zijn reeds lang onttroond, maar de Duitsche dichters, van de grootste tot de kleinste, zingen en spreken er nog steeds van hoe

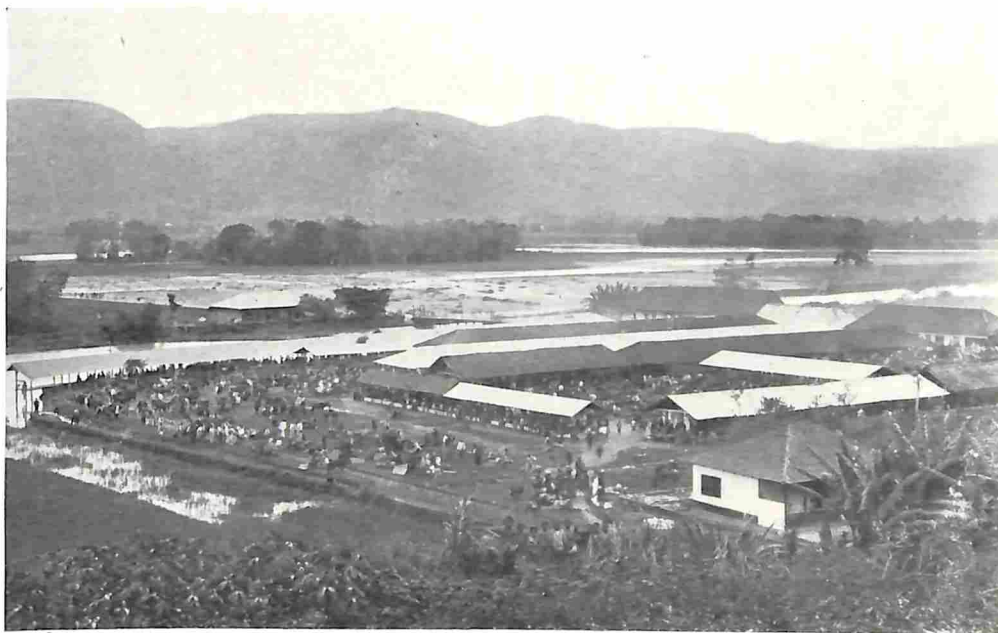
„die Brunnlein fliessen im lieblichen Mai”

of:

„Als die Jungfrau, Kränze tragend,
Oft zum kühlen Brunnen trat,
Und der Wanderer, sehulich fragend,
Sie um Trunk und Liebe bat.”

Vroeger, toen de menschen nog minder haastig leefden en minder op stoffelijken rijkdom uit waren, had de groote massa ook nog zin voor een intieme versiering zijner woonplaats. En daar de bron het gemoedsleven van het volk zoo na stond, legde men er zich allereerst op toe haar tot een sierlijke fontein, pomp of put te maken. Iedere Duitsche stad, ieder Duitsch dorp moest zijn „Brunnen” hebben, en men beroemde zich er op, de mooiste van de gansche streek te bezitten. De beeldhouwers kwamen het volk zeer tegemoet, door een rijke fantasie ten toon te spreiden op het gebied van bronnenfiguren en zinnebeeldige voorstellingen. De „Brunnen” werden verder met tafreelen uit de geschiedenis, beroemde en „volkstümliche” persoonlijkheden, heiligen en sprookjesfiguren versierd en er ontstonden kunstwerken, als de „Schöne Brunnen” en de „Gänsemännchenbrunnen” te Neurenberg, de Herkulesbrunnen te Augsburg, de St. Georgsbrunnen in Rothenburg ob der Tauber, en als een groot aantal „Brunnen” in Wurtemberg, die wereldberoemd geworden

1) Dit woord, door onze Oostelijke naburen zoowel in de beteekenis van pomp, fontein als put gebruikt, is moeilijk te vertalen; zeker niet door bron (Quelle). Maar al onze lezers begrijpen ongetwijfeld de bedoeling.

DE OMGEVING VAN HET TOBA-MEER.
DE PASSAR TE TAROETOENG.

zijn. Gelukkig schijnt het volk in den laatsten tijd voor fontein en weder meer belangstelling te krijgen, en de kunstenaars komen meer en meer van de nietszeggende ontwerpen van de vorige eeuw terug en scheppen weder kunstwerken van blijvende waarde, zooals de mooie „Wächterbrunnen” van Th. Fremd en de „Schicksalsbrunnen” van Karl Donndorf te München enz. aantoonen. We zullen echter ditmaal ons slechts met de oude mooie „Brunnen” ophouden, waaraan Wurtemberg zoo rijk is.

Van deze alle is de fraaie „Brunnen” in *Rothenburg* de belangrijkste, ja misschien wel de mooiste laat-gothische van Duitschland. Hij is door gravin Mechthildis van Wurtemberg gesticht en in het jaar 1470 opgericht. In zijne vele belangwekkende architectonische details zoowel als in de gansche versiering kan hij met de mooie fontein te Neurenberg ten minste gelijkgesteld worden. De fonteinzuil bestaat uit een driehoekig fiaal met de beeldzuilen onder baldakijns in drie verdiepingen, daaronder de figuren van Keizer Frederik II en van den vader en den gemaal der stichteres; daarboven een voorstelling van den zondeval en de verlossing.

De „Marktbrunnen” te *Urach* behoort evenzoo tot de late gothiek. Graaf Eberhard im Bart, later hertog van Wurtemberg, schonk hem de stad in 1495, ter herinnering aandestichting in het jaar 1477 van de Universiteit Tübingen en den in 1495 te Worms gesloten „eeuwige landvrede.” De fraai gelede zandsteen kolom draagt o.a. de reliefs van den kanselier Bergenhaus, den humorist Johann Reuchlin en den hoogleeraar in de godgeleerdheid Biel. Op het voetstuk is de bouwmeester van den fontein, de meester-metselaar Peter van Koblenz met zijn helpers, waaronder Cristoph van Urach, aangebracht. Daarboven prijken, onder baldakijns, ridderfiguren, en boven alles staat de heilige Christoffel met het Christuskind. Toen de fontein in den laatsten tijd bedenkelijke sporen van verval begon te vertoonen, is hij onder leiding van den Stuttgarter architect Halmhuber geres-taureerd.

Ook de „Syrlinbrunnen” te *Ulm* vertoont den laat-gothischen stijl. Hij is in 1482 door den vermaarden Ulmer meester Syrlin de oude gebouwd, en bestaat uit een driehoekige zuil, gekroond door een spiraals-gewijze gedraaide fiaal. In drie nissen staan, onder baldakijns, drie figuren in harnas en wapenrusting, die als de stichters van de fontein beschouwd worden; hun schilden vertoonen den rijksadelaar en de Ulmer wapens. Waarschijnlijk was de „Brunnen” oorspronkelijk beschilderd en verguld, maar daarvan is niets meer overgebleven. De waterspuwende maskers zijn in de 16de eeuw vernieuwd, terwijl het oude waterbekken in 1840 door een nieuw is vervangen.

De in de kunstgeschiedenis beroemde gothische fontein in den kruisgang van het klooster *Maulbrunn* ontstond in den aanvang van de 13de eeuw. Oorspronkelijk bestond hij uit twee zeer primitief in harden zandsteen gehouwen bekkens. Bij de vernieuwing echter werd het ééne bekken door een dergelijk van brons vervangen, dat versierd en met een opschrift in gothische miniskuls voorzien is. De verbinding wordt gevormd door een torenachtig gedeelte met twaalf kleine gothische traceringsvensters, nagebootste openingen en kegelvormige daken, dat in een kruisbloem eindigt.

Op blz. 36 aanschouwt men de afbeelding van de in 1544 opgerichte oorspronkelijke „Lindenbrunnen” in *Reut-*

lingen, dat op het bezit van verscheidene uit kunstooipunt belangrijke Brunnen kan bogen. De Lindenbrunnen is vooral hierom belangwekkend, omdat hij een der weinige gothische pompen is uit een tijd, waarin de Renaissance reeds in Duitschland haar intrede had gedaan.

Voortreffelijk in zijn soort is de tot den barokstijl behorende, in 1617 opgerichte „Neptunbrunnen” in *Tübingen*. Het ontwerp van deze „Brunnen” is van Heinrich von Schickhard afkomstig, terwijl het door Georg Miler uit Stuttgart en den beeldhouwer Weinsperger uitgevoerd werd. Hij is helaas in den loop der tijden zeer verweerd.

De kleine stad *Bietigheim* kan zich beroemen op het bezit van twee waardevolle fontein: de Herzog Ulrich-Brunnen” en de z.g.n. „Fräulein-” of „Meerweibchen-brunnen.” De eerste dagteekent van 1549 en vertoont vooral in de versieringen een voortreffelijke modelleering. Het zuilenvoetstuk met de vier waterspuwende maskers dateert, evenals het bekken, uit later tijd. Zeer belangwekkend is de „Fräuleinbrunnen,” die in het jaar 1557 opgericht werd en waarschijnlijk door denzelfden meester ontworpen is als de „Herzog Ulrich-Brunnen”; bij de eerste speelt de beschijdering een gewichtige rol, deze is weliswaar op menige plaats vernieuwd, maar doet een oorspronkelijke polychromering vermoeden, evenals de zuil van de „Herzog Ulrich-brunnen.”

De „Marktbrunnen” te *Rottweil*, een renaissance-bron van niet geringe kunst-waarde, is in de eerste helft van de 16de eeuw opgericht. Hij heeft den vorm van een vierzijdige pyramide en wijkt in zoverre van den gebruikelijken vorm van den renaissance-brunnen af, dat hij nog naar gothische beginselen is opgebouwd. Vier naar boven lichter en kleiner wordende verdiepingen, die op zich zelve baldakijnen met vierkant oppervlak vormen en allegorische figuren bevatten, verheffen zich boven elkaar.

De „Marktbrunnen” van *Zwabisch Hall* is een muurfontein. Het marktplein, waarop hij zich bevindt, wordt aan de oostzijde door de Michaelskerk begrensd en loopt aan de noordzijde in meerdere terrassen naar beneden. Een dezer terrassen wordt door een fontein ingenomen en vormt met de zich daarnaast bevindend oudeschand-

paal een hoogst schilderachtige groep. De door een gesmeed-ijzeren hek bekroonde achterwand toont drie baldakijns-gewijze bekroonde nissen, waarin de schutspatroon der kerk, de aartsengel Michael, vechtend met den draak, en Simson met den leeuw prijken. De dieren zijn met hunne geopende muilen op origineele wijze als waterspuwers gebruikt.

Behalve de bovengenoemde „Brunnen”, waarvan er in dit nummer een viertal in beeld zijn gebracht, vindt men in Wurtemberg nog een groot aantal andere, die ook kunst-waarde bezitten, o. a. te Markgröningen, Besigheim, Böblingen, Sindelfingen, Weil der Stadt, Leonberg, Calw, Bönningheim, Oberndorff enz., en het is zeer de moeite waard ze alle op te sporen.

Trouwens, niet alleen om de Brunnen loont het de moeite, in Wurtemberg ontdekkingsreizen te doen: wij noemen nog slechts de mooie oude vakwerkhuisen en het inwendige van vele kerken. Men vindt in dit land overal kunstschaten, waarvan vele menschen in onzen haastigen tijd het bestaan niet vermoeden, of waaraan zij voorbijgaan, zonder oog voor hunne schoonheid te hebben.

Naar het *Duitsch* van HUGO HEIN.

DE MARKTBRUNNEN TE URACH VAN 1495.

De Bloembladen van Lao-Tze.

16) DOOR J. ALLAN DUNN.

„Ik wilde graag uw oordeel weten over eenige Mandarijnsche gewaden”, zeide het meisje. Daarop, zich tot Wing-Yup wendend: „U zei, dat ze op de eerste verdieping zijn?”

„De mooiste, ja,” antwoordde de koopman. „Wij hebben er wel eenige hier, maar die zijn — voor de toeristen. Hier is de lift.” Claire Arden ging deze binnen, en Keeler volgde haar. Wing-Yup excuseerde zich.

„De jongen zal u naar boven brengen,” sprak hij in zuiver Engelsch. „Ik moet nog even een zending nazien, en zal binnen een paar oogenblikken bij u zijn.”

De liftjongen draaide aan de kruk, en de lift schoot naar omlaag.

„Ik dacht dat hij zeide: de eerste verdieping”, zeide Keeler op scherpen toon.

„Ik, ik moeten spreken met iemand”, antwoordde de jongen, toen de lift het sous-terrain bereikte. Hij raakte de deur der lift aan, en verliet het hokje, waarna hij ijlings de deur achter zich sloot.

Een plotselinge twijfel overviel Keeler en hij greep naar de kruk. Deze schoot wel terug, doch de deur bleef gesloten. Het netwerk van het hek was te dicht, dan dat hij hierdoor het slot aan de buitenzijde zou kunnen bereiken. De jongen was verdwenen, en de lift begon sneller te dalen door een metalen koker. Het was beneden donker, met uitzondering van een lichtstraal, welke van boven kwam en nauwelijks helder genoeg was om de angstige gelaatsuitdrukking van het meisje te onderscheiden.

Zij slaakte een kreet, en greep zijn arm. Haar vingers beefden, en Keeler vroeg zich af, of het van opwinding was, of van vrees. De onmiddellijke reden was begrijpelijk. Het achterste gedeelte der lift bewoog zich voorwaarts en duwde hen onverbiddelijk naar voren, zachtjes glijdend tusschen horizontale gleuven, die halverwege de kanten waren aangelegd, en waarschijnlijk door een stalen stang aan de achterzijde, naar voren werden gedrukt. De voordeur was, zonder dat zij het hadden gemerkt, terzijde gegaan, en deed hun een zwarte vierkante ruimte zien, waarheen zij zonder weerstand te kunnen bieden, door het verborgen mechanisme werden gestooten.

Keeler gaf een schreeuw, hoewel hij begreep dat het nutteloos was, voor zij verder de duisternis ingingen. Onder zijn voeten voelde hij vuil. De liftdeur sloot automatisch en plotseling met een lichten metaalklank, verdween het lichtstraaltje van boven. Zij waren geheel van de bovenverdiepingen afgesloten.

„Wat beteekent dit?” vroeg het meisje verschrikt.

„Vraag uw vriend Wing-Sang,” antwoordde Keeler razend. Nu was hij dan toch in den val geloopt. Was Claire Arden in het complot? Haar schrik scheen natuurlijk genoeg. Zij waren onder den beganen grond gevangen en hij had de pet, met den talisman in de klep verborgen, op het hoofd. De mogelijkheid van een onderzoek maakte hem het meest bevreesd. Het bloemblad lag wel goed verborgen, maar bij een nauwkeurig onderzoek moest men tusschen de lagen een zekere stijfheid ontdekken, en Chineesche speurhonden deden nauwgezet hun plicht.

Er viel niets anders aan te doen, dan de gebeurtenissen af te wachten. Hij tastte naar zijn revolver. Deze was verdwenen, weggenomen door een handigen Chineeschen expert waarschijnlijk op het oogenblik, dat hij naast het meisje aan de toonbank stond.

„Zullen zij ons berooven of ons voor een losgeld vasthouden?” vroeg zij.

„Ik weet niet van *ons*. Maar zij willen *mij* hebben. Ik ben een stommeling geweest.”

„Waarom willen ze U hebben?”

„Omdat zij vermoeden, dat ik iets bezit, dat zij graag willen hebben.”

„En, heeft U het?”

Zij onderhielden zich fluisterend, en in haar vraag lag een bijzondere drang op-

DE MARKT- OF HERZOG ULRICH-BRUNNEN TE BIETINGHEIM VAN 1549.

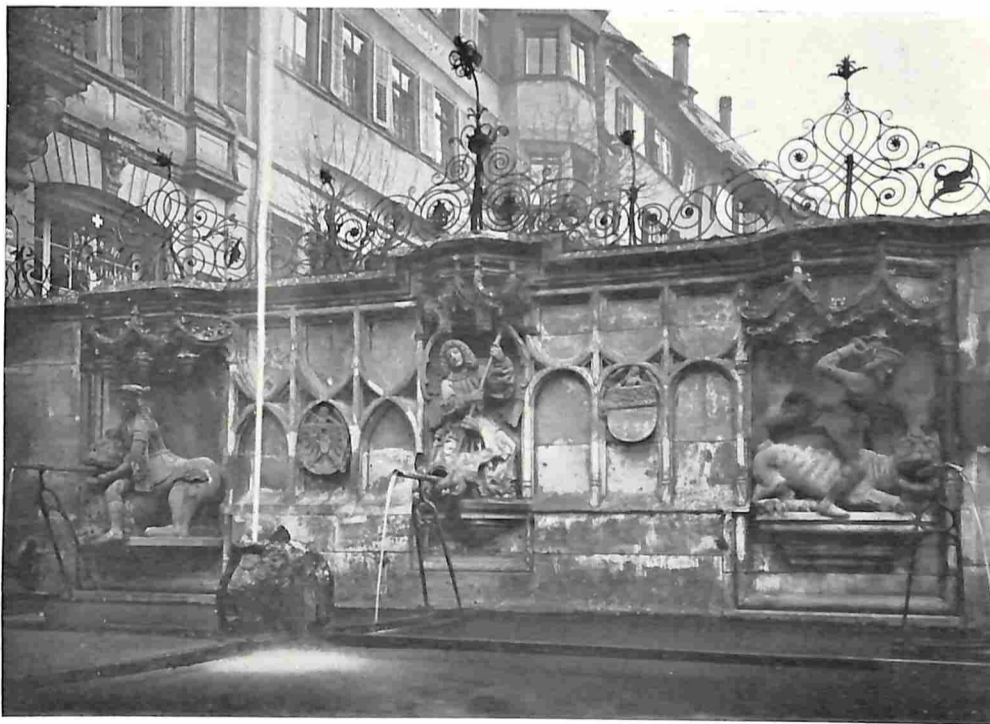
gesloten. Hij gaf geen antwoord. Waarom deed zij navraag? Indien het bloemblad mocht worden gevonden, hoopte zij dan vrij uit te kunnen gaan? Wist zij iets omtrent het bestaan van den talisman? Hij vertelde haar niet, wat hij met Wilmington was overeengekomen. Men kon niet voorzichtig genoeg zijn, indien men uit dezen ellendigen toestand wilde geraken.

De plaats waar zij zich bevonden, had dien eigenaardigen, flauwen, zuurachtigen reuk van rijstwijjn en specerijen, welke onafscheidelijk aan het Oosten is verbonden.

Het meisje vatte zijn arm.

„Het is alles mijn schuld,” sprak zij. „Ik heb U in een val gebracht, doch ik wist het niet.”

„Natuurlijk niet.” Keeler kon den ironischen klank niet uit zijn woorden bannen.

DE FISCHBRUNNEN TE HALL IN ZWABEN.

Hij voelde en hoorde, dat de adem van het meisje stakte. „U gelooft mij niet,” zeide zij.

Hij antwoordde niet. Hij voelde zich hiervoor te bitter gestemd. Hoe kon Wilmington hem ter hulp komen, nu zij waren opgesloten in een ondergrondsche ruimte, zelfs dan, indien hij er op aan zou dringen de bazaars aan een nauwkeurig onderzoek te onderwerpen? En met open oogen was hij er ingevlogen. Hij had zich tenminste verbeeld, dat zij open waren. Hij vroeg zich niet af, waarom het meisje zich in zijn gezelschap bevond. Misschien wilde zij haar eigen persoon redden.

Zijn gelaat stond strak, zooals het licht van een lucifer welke hij aanstak, deed zien. Hij had er slechts een stuk of wat bij zich, maar één was genoeg, om hem te toonen dat zij zich in een kelder bevonden, opgetrokken uit harden lavasteen, en deel uitmakend van het gebouw. Aan den eenen kant stond een lange tafel of een toonbank. In een hoek lagen matten opgestapeld boven de een of andere koopwaar.

„U deed beter met te gaan zitten,” sprak Keeler tot het meisje. „De matten zijn schoon.”

„Heel goed.” Haar stem klonk bedeesd en verontschuldigd.

Hij ontstak een tweeden lucifer, terwijl zij plaats nam. Zijn voet stootte tegen den stapel, hij tilde de matten op en bekeek de blikken met roode etiketten, die zich daaronder bevonden. De lucifer ging uit. Hij streek een derden af. Het licht liet een deur zien, in den wand aangebracht. Het was een ijzeren rechthoek zonder scharnier of knip aan de binnenzijde, maar precies sluitend in het achterste gedeelte der schuilplaats, welke vijf bij tien meter groot was.

„Er is lucht genoeg voor een poosje,” zeide hij. „Er zal wel spoedig iemand komen. Ik denk niet, dat zij ons nu al willen uithongeren. Had ik maar mijn revolver!”

Er klonk eenig licht geruisch op de plaats waar het meisje zich bevond, een verschuiven der matten en het ritselen van linnen.

„Ik heb een revolver,” zeide zij. „Ik heb er altijd een bij me, als ik alleen reis. Hier is hij. Hij is maar klein.”

Zijn vingers raakten in het donker de hare aan toen hij zijn hand uitstreckte naar den revolver. De hare was koud, maar de aanraking deed hem beven. Indien zij hierin een rol zou spelen, waarom dan gaf zij hem haar eigen revolver? Hij legde het plotselinge berouw dat hij gevoelde, in zijn „dank U.”

De revolver was een ouderwetsch dubbelloops pistooltje en bijna een stuk speelgoed, dat echter op geringen afstand een voldoende uitwerking kon hebben.

„Geladen?” vroeg hij.

„Ja, beide loopen”.

„Dan zullen wij hier toch nog vandaan komen. Houd moed!”

Plotseling straalde van de lage zoldering een licht hen tegen uit een enkelen electrischen ballon.

„Het scherm gaat op,” sprak Keeler.

Hij was nu koel en bedwong zijn drift, om zijn wraak beter te kunnen koelen. Zijn blik ontmoette dien van het meisje en hij glimlachte haar toe. Het kleine pistool schonk hem in meer dan één opzicht vertrouwen. Bij het vernemen van een krassend geluid, uit de richting der metalen deur

komend, kruiste hij de armen en ging tegen den muur staan, het pistool onder den linkerarm verborgen zoodat het niet was te zien.

De deur gleeed terug. Daarachter bevondt zich een steenen muur, en een warmere luchtstroom golfde in de ruimte. Keeler bewoog zich niet. Claire Arden zat voorovergebogen, de handen op de knieën gevouwen, haar oogen op hem gevestigd, en samen luisterden zij naar het zachte geschuivel der voetstappen op de trap.

De stilte hield even aan.

Toen verscheen plotseling een Chinees in de deuropening, in elke hand een Browning. Hij was op zijn Amerikaansch gekleed, de schoenen uitgezonderd. In het bleeke licht geleek de kleur van zijn gelaat op die van een onrijpe citroen. Zijn haar was kort geknipt; hij had een hoog, terugwijkend voorhoofd, de oogen die diep weggezonden lagen tusschen breede jukbeenderen, onder vooruitstekende wenkbrauwen, glinsterden als geslepen gitten. De mond scheen niet meer dan een spleet, de dunne lippen waren bruin van kleur. Diepe groeven

liepen van de neusvleugels naar de hoeken van den mond en zetten zich naar beneden voort in een kwaadaardigen grijns. Hij gaf een kort bevel, en de deur ging achter hem dicht. Hij grijnsde boosaardig tegen het meisje en knikte Keeler toe, alvorens op de lange tafel plaats te nemen.

„Blijft precies waar U bent,” zeide hij in het Chineesch. Keeler antwoordde in dezelfde taal. De man bleek juist ingelicht. Er waren geen onnodige besprekingen te verwachten.

„Kom tot de zaak, Sing-Lee,” sprak hij.

Er glinsterde plotseling iets in de gitzwarte oogen.

„U weet wie ik ben? Het komt er niet op aan. Of het zal er niet op aan komen. U weet dan, wat ik hebben wil. Geef het mij!”

„Ik heb het niet bij me.”

„Ik geloof van wel. Als het aan boord van de stoomboot is, valt het in elk geval in onze handen. Ik geef U echter den raad het mij te geven of mij te zeggen, waar het is. Om last, moeite, en opont-houd te besparen.”

Er klonk zelfbewustheid en beslistheid uit zijn toon, hetgeen Keeler de overtuiging schonk, dat Sing-Lee zeker was van zijn zaak. Hij verloor geen tijd, met te vragen wat er met hem

in elk dier beide gevallen zou gebeuren. Hij wist het. En hij had den toestand verergerd, indien dit nog mogelijk ware, door den diefachtigen Sing-Lee bij zijn naam te noemen.

„Waarom bracht u het meisje hier?” vroeg hij en verbeelde zich dat de toestand van het meisje gevaarlijker werd.

„Ik geloof niet, dat het u aangenaam zou zijn, haar lang zonder voedsel — of water te zien. Later zouden er andere dingen kunnen gebeuren. U schijnt haar lief te hebben.”

Keeler voelde, dat zijn spieren zich onwillekeurig spanden, terwijl hij den afstand tusschen hem en den Chinees met de oogen mat. Deze zat in gemakkelijke houding als een aap op de tafel, en bedreigde hem met de twee Brownings, kal. achtendertig. Indien hij vrij kwam, zou Keeler een appeltje hebben te schillen met Wing-Sang, en diens broeder, Wing-Yup. Voor hem zelf moest de publiciteit worden vermeden; hij had echter een kaart gevonden om uit te spelen — indien hij tenminste hier toe in de gelegenheid kwam.

(Wordt vervolgd).

DE LINDENBRUNNEN TE REUTLINGEN VAN 1544.